

SPRAWOZDANIE Z III SEMINARIUM GENEALOGICZNEGO
*NASZE KORZENIE. WOKÓŁ POSZUKIWAŃ GENEALOGICZNYCH RODZIN
POMORSKICH, GDYNIA, 8 PAŹDZIERNIKA 2011 R.*

Od kilkunastu już lat badania genealogiczne przeżywają swój rozkwit w całej Polsce, w tym również na Pomorzu. Dzieje się to też na poziomie naukowym, ale przede wszystkim amatorskim. Wychodząc naprzeciw temu zjawisku Instytut Kaszubski w Gdańsku od kilku lat organizuje cykliczne seminaria poświęcone pomorsko-kaszubskiej genealogii, które stają się doskonałą okazją do zaprezentowania wyników tychże badań, jak również miejscem, gdzie początkujący badacze mogą zapoznać się z podstawowymi i najważniejszymi elementami warsztatu genealogicznego. W dużej mierze seminaria były i są jednak okazją do dyskusji dla doświadczonych genealogów.

Głównym organizatorem seminariów jest, działający od 1997 r., Instytut Kaszubski w Gdańsku, będący stowarzyszeniem ludzi nauki, którego jednym

Fot. 1. Seminarium genealogiczne w Gdyni zgromadziło liczną rzeszę amatorów badań przeszłości rodziny (fot. Grzegorz Skarliński).

z celów jest poszerzanie i zintensyfikowanie badań nad społecznością kaszubską. Ważnym zadaniem Instytutu jest również integracja rozproszonego po całej Polsce kaszubsko-pomorskiego środowiska naukowego oraz pomoc w rozwijaniu współpracy międzynarodowej i promowaniu problematyki regionalnej za granicą.

Pierwsze seminarium genealogiczne zostało zorganizowane w listopadzie 2005 r. wyłącznie siłami Instytutu, natomiast dwa kolejne we współpracy z Muzeum Miasta Gdyni, które użyczyło swego pomieszczenia dla genealogów w nowej siedzibie przy ul. Zawiszy Czarnego 1. Drugie seminarium odbyło się w Gdyni 12 kwietnia 2008 r., a ostatnie, trzecie tudzież 8 października 2011 r.

Owocem wcześniejszych spotkań było wydanie przez Instytut Kaszubski dwóch tomów pt. *Nasze korzenie. Wokół poszukiwań genealogicznych rodzin pomorskich*¹, zawierających referaty wygłoszone podczas seminariów oraz przede wszystkim zbiór interesujących materiałów: genealogii i sag rodzinnych, źródeł, biografii itp., przygotowanych przez uczestników seminariów.

Tak jak poprzednie, również trzecie seminarium zgromadziło liczną rzeszę pomorsko-kaszubskich genealogów. Wszystkich zebranych powitała dyrektor Muzeum Miasta Gdyni Dagmara Płaza-Opacka, następnie wygłoszono cztery referaty. Jako pierwszy głos zabrał kierownik seminarium, reprezentujący trzy instytucje, tj. Instytut Kaszubski, Muzeum Miasta Gdyni i Uniwersytet Gdański, dr Tomasz Rembalski, który wygłosił referat *Prace genealogiczne Jana Karnowskiego*. W swym wystąpieniu przedstawił mało znaną dotąd stronę zainteresowań wybitnego działacza, pisarza, poety i regionalisty kaszubskiego Jana Karnowskiego (1886–1939). Okazuje się, że wśród jego licznych dzieł, rozsianych po różnych czasopismach pomorskich okresu międzywojennego, można odnaleźć kilka prac o charakterze genealogicznym. Referent przedstawił pokrótce ich treść oraz zapowiedział, że w planach Instytutu Kaszubskiego znajduje się ich krytyczne, naukowe wydanie w osobnej książce.

Jako drugi wystąpił dr Michał Targowski z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Przedstawił w bardzo przystępny i atrakcyjny sposób referat pt. *Czarna księga Działowskich – zaginione źródło do badań genealogicznych nad szlachtą Prus Królewskich w XV–XVIII wieku*. Odwołując się m.in. do badań Wojciecha Kętrzyńskiego i Jacka Kowalkowskiego, omówił zawartość bezcennego dla pomorskich genealogów i historyków rękopisu, napisanego przez szlachcica z ziemi chełmińskiej Wawrzyńca Działowskiego w XVIII w. Niestety, jak stwierdził referent, dzieło to zaginęło w czasie II wojny światowej i do tego czasu nie zostało ogłoszone drukiem. Podobnie za zaginiony należy uważać odpis tego rękopisu, dokonany przez jednego z bardziej zasłużonych badaczy przeszłości Pomorza Wojciecha

---

¹ *Nasze korzenie. Wokół poszukiwań genealogicznych rodzin pomorskich*, pod red. J. Borzyszkowskiego i C. Obracht-Prondzyńskiego, Gdańsk 2006; *Nasze korzenie. Wokół poszukiwań genealogicznych rodzin pomorskich*, pod red. J. Borzyszkowskiego i T. Rembalskiego, Gdańsk 2010.

Kętrzyńskiego (1838–1918). W swych publikacjach badacz ten nie wykorzystał wszystkich informacji z tego rękopisu. Pewne luźne, zwłaszcza genealogiczne, odnalazł w spuściźnie Kętrzyńskiego dr J. Kowalkowski i na ich podstawie możemy ocenić, jak bezcenne było to źródło.

Trzeci referat pt. *Szlachta powiatu puckiego w oparciu o materiał metrykalny z XVII i XVIII wieku* wygłosiła mgr Anna Stachowska z Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk, przedstawiając rezultat swoich badań nad indeksacją ksiąg metrykalnych. Wykazała, że zbiorcze zestawienie zapisów metrykalnych, które wymaga wielomiesięcznej żmudnej pracy, może doprowadzić do osiągnięcia bardzo ciekawych wniosków, w tym przypadku na temat szlachty kaszubskiej z powiatu puckiego.

Ostatni z referatem *Fora i bazy genealogiczne jako źródła pomocy w poszukiwaniach przodków* wystąpili członkowie Pomorskiego Towarzystwa Genealogicznego Mariusz Momont i Janusz Pawelczyk. Jako genealodzy-praktycy przedstawili w formie prezentacji możliwości, jakie w badaniach genealogicznych przynosi Internet. Przyszła publikacja tego materiału będzie stanowić cenne źródło informacji dla początkujących genealogów.

Fot. 2. Seminarium było okazją do uzupełnienia swojego domowego księgozbioru (fot. Krzysztof Kowalkowski).

W podsumowaniu referatów tradycyjnie znalazła się dyskusja, w której bardzo chętnie uczestniczyło wielu seminarzystów. Podczas seminarium można było nabyć wydawnictwa o charakterze genealogicznym i przede wszystkim historycznym, które wystawił Instytut Kaszubski, Muzeum Miasta Gdyni oraz Wydawnictwo „Jasne” z Pruszcza Gdańskiego. Genealodzy-amatorzy to jedni z bardziej wiernych czytelników publikacji historycznych, zwłaszcza o charakterze regionalnym. Należy mieć nadzieję, iż okazją do kolejnego spotkania tego środowiska będzie promocja III tomu *Naszych Korzeni*, która powinna się odbyć pod koniec 2012 r. Prócz zaprezentowanych referatów w tomie zostaną opublikowane prace krajowych badaczy: Roberta Starczewskiego, Tomasza Marcina Cisewskiego, Daniela Dempca oraz potomków szlachty pomorskiej obecnie żyjących zagranicą: Siegfrieda Johanna von Janowskiego (Niemcy), dr. n. med. Michała Tadeusza Wacława von Grabowskiego (Francja) i Petera von Lipinsky'ego (Kanada).

Tomasz Rembalski
Instytut Historii
Uniwersytet Gdański